



מצומת אבו-עגילה

עד מיצר הג'די

מאת: א. חשביה

אילו הוגשו נתונים אלה בתרגיל, היה המדריך גוזר שידו של האויב על העליונה. גודד הטנקים כבר היה שמונים-ושש שעות בתנועה, מאז ליל-הכוננות האחרון ועד להתקלותו בכוח-האויב; את מרבית הזמן, "בילה" הגדוד בלחימה או תחת אש טנקים ו/או ארטילריה; בשעת ההיתקלות היו בנקודת-המוקד שישה-עשר טנקים של הגדוד, כולם מדגם "סנטוריון", שנים מהם צריחיהם פגועים ואינם ניתנים לצידוד; מקום ההיתקלות — מיצרי-הרים שרוחבו מאפשר פריסה של שני טנקים, לכל היותר; בפתחת המיצר ערוכים היו שלושים טנקים מצריים מדגם "טי-55" עבי-השריון; השריונאים המצרים היו רעננים ומלאי רוח-לחימה. הצוותים של האויב איישו כאן את כליהם מתוך נחישות-רצון. בנתונים שלפניהם, לא נדרשה מן השריונאים המצרים תותחנות מעולה: די היה בירי אל הכביש היורד בקו ישר של חמש-מאות מטרים, מפסגת הגבעה אל פתחת המיצר, כדי לפגוע בטנקים המוליכים ולבלום את השדרה כולה. בשלב ההתחלה יכול היה הכוח הישראלי ליהנות אך ורק מסיוע ארטילרי קטן. אכן, מצב לא-נעים, אם לא להגדירו כמצב-ביש.

טבילת האש

את "הקו הירוק" עבר הגדוד ביום שני, 5 ביוני, בבוקר, לאחר שנראתה תנועה התקפית של שריון מצרי בחצי-האי סיני, בכיוון לנגב הישראלי. כל אותו יום ניהל המג"ד, סא"ל פדליה, מלחמה ב... חולות. נתיבה של החטיבה שעמה נמנה הגדוד הזה (ואשר היתה חלק מאוגדתו של אלוף אברהם יפה) היה נתיב-הסתננות, בדרך-לא-דרך העוברת על-פני דיונות-מדבר הרשומות כבלתי-עבירות — ומשום כך לא היו בה כוחות-אויב. לעת ערב הגיע הגדוד לצומת-הדרכים אל-עריש-אבו-עגילה-ג'בליבני, בסמוך למתחם המצרי הגדול ביר-לחפן. על החטיבה הוטלה משימת חסימה, שנועדה למנוע החשת תגבורת מצרית מחלקו הדרומי של חצי-האי סיני אל מתחם ביר-לחפן ואל רצועת-עזה, שם הבקיעה אוגדתו של אלוף ישראל טל.

בחצות הליל נקרא הגדוד לביצוע משימה בכיוון לאבו-עגילה. כיוון שאת הלילה האחרון של תקופת הכוננות בילה הגדוד בתנועה, אחת מני-רבות בימי-הכוננות הדרוכים, היה הלילה בו נעו בכיוון לאבו-עגילה — ליל-השימורים השני של הגדוד.

שעה שחזר הגדוד על עקבותיו מכיוון אבו-עגילה, בהתאם לפקודה נוספת שקיבל, ונע צפונה לאיזור ביר-לחפן, המשיך דוד — מפקד הפלוגה שעליה הוטל להציב חסימה צפונית לאבו-עגילה — בתנועתו דרומה. על ביצוע המשימה הוא מספר:

"נעתי עם הפלוגה לכיוון אבו-עגילה, בתנועה מאובטחת על ציר הכביש, בלי לדעת היכן ומתי אתקל באויב. הלילה היה חשוך והראות צומצמה כמעט לאפס. מפעם לפעם חלפו

בחיבוק ידיים. גדוד אחר של החטיבה היה שרוי בקרב־אש עם טנקים מצריים — מחטיבה שנעה מכיוון דרום־מזרח — והגיע לכלל מחסור בדלק ובתחמושת. פלוגה אחת מגדודו של סא"ל פדליה — זו שבפיקודו של טוביה — הוכנסה אל קורהאש, תוך כדי קרב, ואיפשרה את יציאתו של הגדוד האחר לתדלוק ולתחמוש.

על מגע זה עם האויב מספר טוביה:

„לקראת בוקר חשתי בעייפות גדולה. הרגשתי שאני הופך אדיש לסובב אותי. פקודת המג"ד, להחליף את הגדוד השכן, עוררה אותי. נעתי מייד לגזרת הגדוד השכן. בין האויב לבינינו חצץ ואדי. ירינו על האויב ובמשך לפני־הצהריים השמדנו כחמישה־שישה טנקים שלו. הגדוד שאותו החלפנו סיים בינתיים את התדלוק ותפס מחדש את הגזרה". שעות הצהריים של יום ג' מצאו את גדודו של פדליה מרוכז כולו באיזור ביר־לחפן, כששתיים מפלוגותיו אך־זה סיימו את היום הראשון ללחימתן.

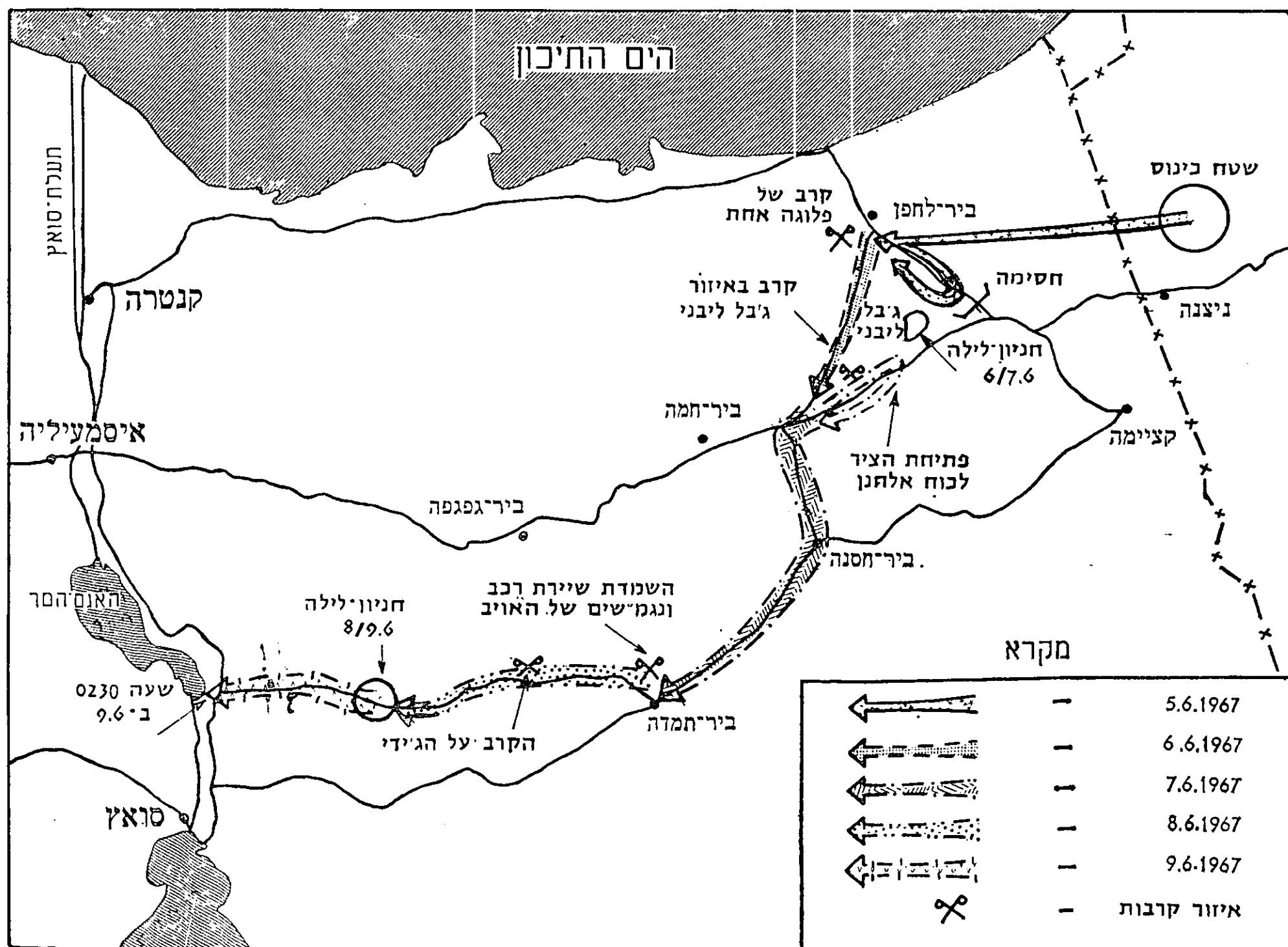
קרב חטיבתי בג'בל־ליבני

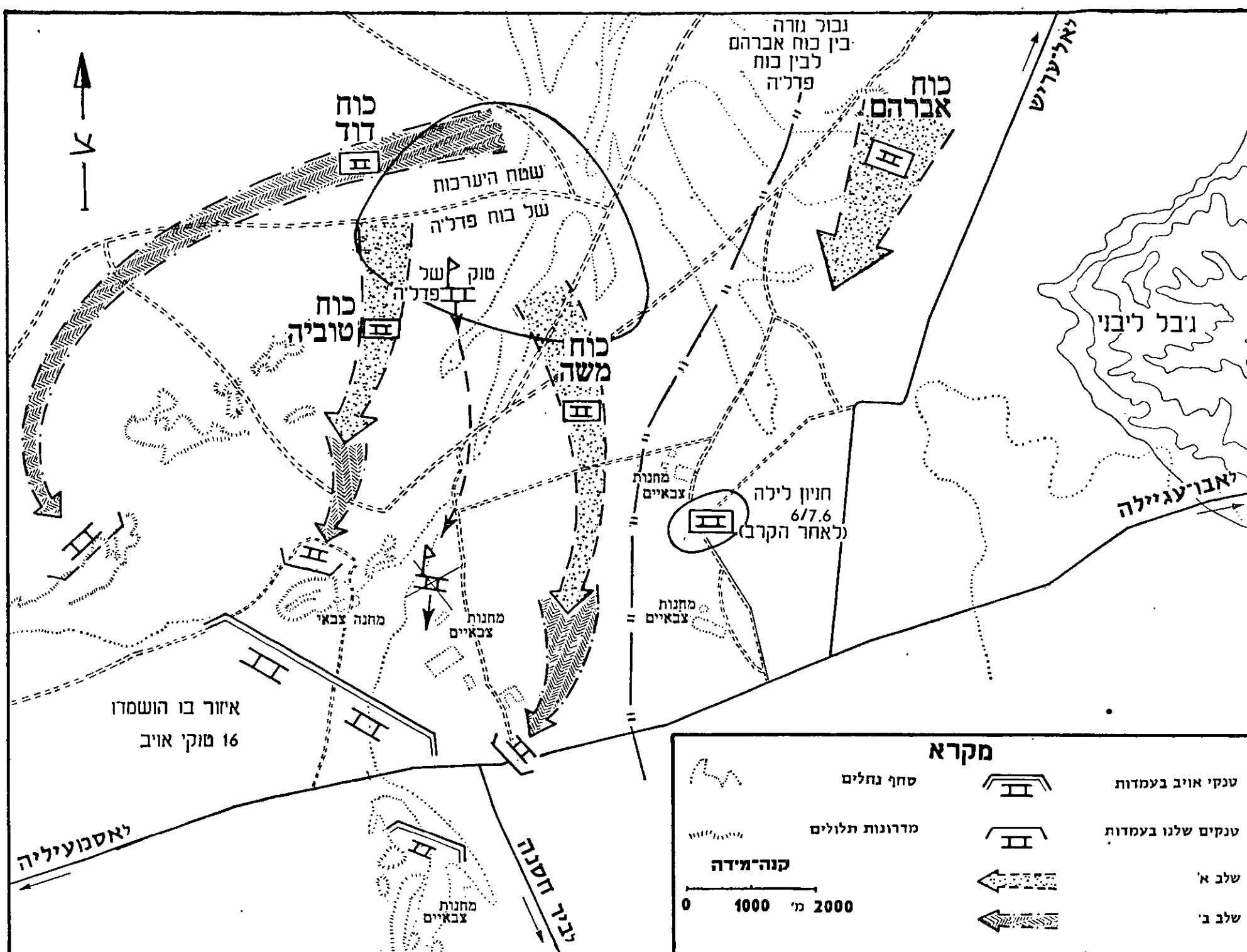
סמוך לאחר הצהריים נע הגדוד מביר־לחפן בכיוון לג'בל־ליבני. מתחם האויב במקום זה הוא רחב־ידיים, ונראו בו עשרות טנקים. מכיוון שכך החליט המח"ט — לערוך התקפה חטיבתית. תוך כדי תנועה נתפרסה החטיבה — כמו „בסרט

מעלינו פגזים, אך לא הצלחנו לאכן את מקורם. שמונה או עשרה קילומטרים לפני אבו־עגילה, דיווח הגייפ שלפני כי הוא מזהה טנקים. פקדתי על הפלוגה לצודד קנים אליהם ולעצור. לאחר שהתברר כי אלו טנקים מיחידה שכנה, שגם תפקידה הוא חסימה. הצטרפנו לאותה חסימה. פרסתי את הפלוגה בכיוון לאבו־עגילה, בעוד הטנקים שהיו במקום נפרסים לעבר ביר־לחפן. משהפציע השחר נוכחתי לדעת שאני נמצא בשולי מחנה־אויב. שיניתי את הפריסה ותפסתי מספר גבעות שולטות לעבר אבו־עגילה. אך סיימנו את ההתארגנות, החלו מופיעים טנקי־אויב מכיוון אבו־עגילה. לפתע צץ מאחורי אחת הגבעות, טי־34. הוא נמצא בטווח של מאתיים מטרים, בקירוב. פגז של אחד הטנקים מאגף הפלוגה חיסל אותו. בטווח יותר רחוק הופיעו כמה, טי־54 וס. יו־100. הפלוגה, שעמדה בעמדות טובות, פתחה עליהם באש מהירה וחיסלה אותם. כשעה וחצי לאחר מכן, הופיעו מספר טנקי, טי־34 בטווח של כשני קילומטרים, ואף הם קיבלו טיפול כזה שניתן לקודמיהם. עלה בידינו להשמיד כעשרה טנקים, בטרם פקד עלי המג"ד — בשעה 1100, בקירוב — לחזור ולהצטרף לגדוד באיזור ביר־לחפן.

בעוד פלוגתו של דוד עוצרת ומשמידה שריון אויב בחסימה בכיוון לאבו־עגילה, לא ישבו הפלוגות האחרות של הגדוד

דרכו של הגדוד





קרב על מחנות ג'בליבני

אך הטנק המשיך לנוע. המג"ד המשיך לנסוע, וכאשר עלה שנית לתצפית על תלולית, פגע פגז בטנק שלו, הבקיע את שריונו, קטל את הנהג ופצע את התותחן והטען-קשר. המג"ד עבר מייד לטנק אחר.

פלוגתו של משה קיבלה הוראה להמשיך לעבר המחנה, ואילו פלוגתו של טוביה נעצרה לנוכח הטנקים היורים על פדליה ועל משה. הגדוד אסר קרב על הטנקים שהתגלו לפניו. טנקי האויב, שלושים במספר, מדגם "טי-55", עמדו בעמדות והשיבו אש.

מספר מפקד הפלוגה משה על חלקו וחלקה של פלוגתו בקרב:

"בקבלי את פקודת המג"ד, הוריתי למחלקות שבפיקודי להתפרס. הסתערנו לכיוון המחנה. כאשר קרבנו אל המחנה, נפתחה עלינו אש מטנקים ומנשק-קל. אמנם ראיתי חיילים מצרים בורחים, אך האש מהמחנה נמשכה. כאלף מטרים לפני המחנה היתה גבעה בצורת בונה. משעברנו אותה, דיווח לי הסמ"פ (ששימש גם מ"מ), שהוא נעצר בגלל תקלה טכנית. המשכתי בתנועה והגעתי אל המחנה. החיילים המצרים ניסו להיחבא באוהלים, ואנו ידינו במ רימוניידי ואחרי-כך דרסנו

הוליבודי": כוח משמאל, כוח באמצע וגדודו של פדליה מימין. השמש שלחה את קרניה הישר אל עיניהם של אנשי הגדוד, שהתקדמו לדרום-מערב. מספר סא"ל פדליה, המג"ד:

"הודעתי למ"פים כי אנו תוקפים, והסברתי להם את התכנית. הודעתי כי אני אנוע במרכז, הפלוגה של טוביה מימיני והפלוגה של משה משמאלי. פלוגתו של דוד נשלחה לקצה השמאלי של הגדוד השכן, ובכך יצאה מגזרת הגדוד שלי.

"עברנו ממבנה-שדרה למבנה-קו. השטח היה ישר, עם ערוצים קטנים. תקפנו מצפון לדרום, עם סטיה קלה מערבה, כשהשמש בעינינו. לאחר שעברנו כשלושה קילומטרים, עליתי לתצפית על גבעה קטנה, אך לא הצלחתי לגלות אויב. המשכנו לנוע באותו מבנה, כשהפלוגה של משה משמאלי, והפלוגה של טוביה מימין וקצת מאחור. אחרי קילומטר נוסף, ניתך עלינו פתאום מטח-אש מטנקים מצריים שנמצאו מימיננו. היו שם כשלושים טנקים. נסעתי כמה מאות מטרים לפני הגדוד, כי הנהג שלי הרגיש כמו בתרגיל, ולא במלחמה, ורץ קדימה."

טנק המג"ד נפגע מייד בצריח והתותח יצא מכלל פעולה,

הפצועים קיבלו טיפול ראשוני מאחורי גבעת-הבונה, ופנו אל מסוק-פינוי שהמתין להם.

הפלוגות האחרות של הגדוד גבו מן האויב פיצוי כבד על האבידות שגרם לפלוגתו של משה. כל עוד היו הטווחים ארוכים מאוד, והפגזים הישראליים רק נחבטו בשריוני האויב וניתרו מעליהם, המשיכו המצרים להילחם. אבל לאחר שראו המצרים כחצי-תריסר טנקים משלהם בוערים כאבוקות, די היה בחבטת-הפגיעה של פגז בצריח-הטנק, והצוות היה נוטש אותו בבהילות. בסיכומי של דבר, עלה בידי הגדוד של פדל'ה להשמיד שישה-עשר טנקים של האויב.

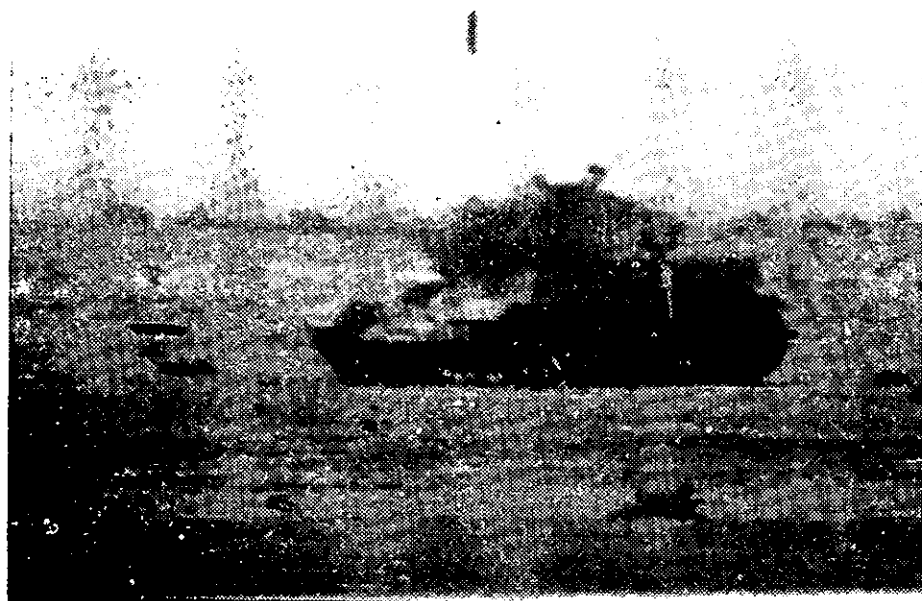
בעיצומו של הקרב החטיבתי על ג'בל ליבני, הגיעו הדרגים. בזה אחר זה הוצאו טנקים מן הקו, לשם תדלוק ותחמוש. הקרב הגדול נסתיים לעת ערב. עשרות טנקים מצריים הושמדו בג'בל-ליבני, והנותרים נמלטו בכיוון לביר-ג'גפה.

לילות שימורים

גדודו של פדל'ה נכנס לחניון-לילה. האנשים כבר היו יגעים עד-מאוד. הם לא עצמו עין מזה שתי יממות תמימות וקיוו שיעלה בידם לסיים בהקדם את מלאכת התדלוק והתחמוש של הטנקים, ולחטוף תנומה כלשהי. אבל המצרים פיזרו במהרה את האשליה הזאת: הפגזה מתמדת הונחתה על איזור החניון. למחרת נתפסו חמישה קציני-תצפית קדמיים של האויב על ג'בל-ליבני, ומסתבר שמעמדות-התצפית המ-צויינות שלהם על ההר ראו את הכוח הישראלי כעל כף-היד, וסיווחו עליו את כליהם. אולם יעילות התותחנים המצרים לא עלתה בקנה אחד עם חריצותם של קציני-התצפית הקדמיים, והם לא הסבו אבידות לכוח הישראלי שבחניון-הלילה; אבל שינה לא באה לעיני השריונאים באותו חניון. בשעה מאוחרת בלילה קיבל הגדוד הוראה לנוע בכיוון לאבו-עגילה ולפתוח ציר בשביל חטיבה אחרת של אוגדת יפה. פדל'ה ואנשיו יצאו לפתוח את הציר. על-פני עשרת הקילומטרים שגמאו, השמידו מספר רב של תותחים נ"ט מצריים, תותחי-שדה ומשאיות עמוסות אפסניה וחי"ר. באחד מקטעי-הדרך הופיעה משאית מצרית בדהרה מטורפת בכיוון נגדי, ו"נמרחה" על הטנק של טוביה. אחדים מיושבי המשאית שנותרו בחיים לאחר ההתנגשות, קמו על רגליהם ושלחו ידיהם אל כלי-נשקם. טוביה מיהר להטיל עליהם רימוני-יד ולרססם בצרורות מן ה"עוזי" שלו.

בערך במחצית הדרך לאבו-עגילה, קיבל פדל'ה פקודה לעצור. מרחוק, מכיוון אבו-עגילה, נראו טנקים של החטיבה מאוגדתו של יפה. לכל אורך הדרך נעו כוחות-אויב בנסיגה מבולבלת ובלתי מתואמת. כל כלי-רכב מצרי שנע והוא בכושר קרבי, הושמד. חיילים-רגלים שפתחו באש על הגדוד הישראלי נורו על-ידי אנשינו. חייל מצרי ירה ופגע בעורפו של אחד המ"מים, והרגו.

הגדוד קיבל פקודה לשוב לביר-חסנה, ויצא לדרך. כ-15 ק"מ מביר-חסנה עצר הגדוד לתדלק ולתחמש. לאחר התדלוק נסע הגדוד לחניון החטיבה בביר-תמדה. אך רק לחלק מפקודיו של פדל'ה ניתן לשאוף רוח. אחת הפלוגות נשלחה "להשליט סדר" בביר-חסנה — מתחם אויב שנשטף על-ידי הגדוד האחר של החטיבה, אך טרם טוהר. פלוגה זו — פלוגת טנקים "מאולתרת" — ביצעה משימתה בצורה לא כל



טנק "טי-34" בכוונת תותח טנק ישראלי

את האוהלים. מספר פעמים, בעת דריסת האוהלים, נפלו הטנקים לתוך שוחות, בעומק של כמטר עד מטר וחצי, שהיו חפורות בתוך האוהלים. לאחר שחצינו את הגדר האחורית של המחנה, ראיתי במרחק כ-100 מטרים ממני צריח של טנק. מייד כשהבחין בי ירה, אך לא פגע, ואילו התותחן שלי ירה מייד (בעידוד מגע נעלי) ופגע בו. בטווח של כ-500 עד 1,000 מטרים עמדו כ-10 עד 12 טנקים מצריים וירו עלינו. אנחנו נמצאנו בשטח פתוח. פתחנו באש מהירה לעבר הטנקים שלפנינו. אמנם נותרו לי רק שישה טנקים, יחד עם הטנק שלי, אך בכל זאת גברנו על הטנקים שמולנו, והאש שלהם רפתה והלכה.

"עמדתי לתת פקודה להסתער, כאשר לפתע נפתחה אש חזקה מן האגף הימני, והטנקים שלי החלו נפגעים. ראשון נפגע טנק מ"מ, ומייד אחריו טנק אחר. ניסיתי להתקשר עם המג"ד. אבל הקשר לא פעל. הוריתי על חילוץ בדילוגים, אל מעבר לגבעת-הבונה, כאשר מחלקה אחת מחפה על השניה. נשארתי עם הטנק שלי אחרון בשטח — ותוך חילופי היריות נפגע הטנק פעמיים. כעבור זמן קצר נפגעו הזרקור, המקלע 0.5 וארגז-הפעולה של המקלע."

הטנק הפגוע יכול היה לנוע רק בהילוך אחורי. ארגז-הפעולה נחבט בראשו של משה (שלמזלו חבש קסדה ולכן רק נחבט קשות), והרסיסים פצעו אותו בפניו ובידיו. קודם שדאג לעצמו, השפיל מבטו אל תוך הצריח, לוודא מה עלה בגורל אנשיו. הוא ראה והנה התותחן שלו מגואל בדם. "האם נפצעת?" שאל בדאגה. התותחן מישש עצמו והשיב בשלילה. הדם שהכתים אותו היה דמו של המ"פ.

"לאחר שנפצעתי" — ממשיך משה ומספר — "הספקתי לראות טנק נוסף של הפלוגה בוער. כשנפגע הטנק שלי בפעם השביעית — נבלם והחלטתי לנטוש אותו. המשכנו מכאן ברגל והגענו עד אל מאחורי גבעת-הבונה. שם הסתיימה המלחמה לגבי."

הם הפועלים נגד האויב. השיירות המצריות הארוכות-ארוכות נעו באורות מלאים. החוסמים הניחו לכלי-הרכב המצריים להגיע לטווח של 30—50 מטר קודם שפתחו עליהם באש; רק לאחר שעה ארוכה עמדו המצרים על המתרחש וביצעו איגוף קל, לצד צפון. מה עשה המג"ד? העתיק את החסימה צפונה — והמשיך במשימה.

במשך הלילה הושמדו עשרות רבות של משאיות, מאות חיילים מצרים, מספר נגמ"שים ותותחים נ"ט וכארבעה טנקים. כללי-הרכב הבווערים האירו את המדבר, "כמדורות ל"ג בעומר". עדיין לא נמסר, כנראה, דיווח מצרי לאחר על המתרחש בצומת! בשעת לילה מאוחרת הגיע גיפ מצרי לתוך החניון ממש. כאשר נתקל הגיפ המצרי בזחל"מ ישראלי, צעק המיור המצרי שישב בו: "אנא מצרי! אנא מצרי!" ("אני מצרי"). הוא היה משוכנע כי הגיע לחניון מצרי, וחשש שמא יירו בו בשוגג.

בריחוק-מה נבלמה משאית אצל טנק ישראלי שחסם את הכביש, ונהגה הרעים קולו בזעף, בערבית: "זוז מהדרך, מטומטם שכמותך! אינך נותן לעבור!" צרור של "עוזי" העביר את הנהג לעולם האמת.

המצרים, שישבו בארגזי-המשאית, נמלטו נפחדים — ישר לתוך החניון. מכיוון שנתקלו באש, התבלבלו שבעתיים. מצרי אחד קפץ לתוך הטנק של רבינוביץ ב"קפיצת דג": ראשו למטה ורגליו למעלה. מפקד הטנק ירה בו מן ה"עוזי" שלו, והמצרי נשר על הטען-קשר, שלא ידע את נפשו מרוב תדהמה וקפא תחתיו בעיניים קמות. רבינוביץ חשש, בלב נחרד, כי פגע בו במקום במצרי.

לאחר שנמלטו המצרים מן המשאית הפגועה, האיר אחד השריונאים בפנס-כיס את ירכתי הארגז לבדקו, ולא ראה דבר. הוא חזר, איפוא, שקט ובוטח אל הטנק שלו. נקל

מצבורי דלק בווערים בג'בל ליבוי

כך רגילה: היא פתחה באש מנשק קל, תוך כדי נסיעה, בכל מקום בו נתקלה בכוח חי"ר או בעמדת נ"ט של האויב. ליד ביר-חסנה הציבה הפלוגה מארב לשיירת משאיות גוררות-תותחים. כללי-הרכב הושמדו, ואותם מצרים שנשאו ידיהם אל-על, פורקו מנשקם; הפצועים שבהם נחבשו, והכל הוכנסו למכלאת-שבויים מאולתרת. תנועת השיירות המצריות מדרום נמשכה, כמו ברחוב דיונגוף בתל-אביב, כדברי אחד השריונאים, ומסתבר שהמצרים לא דיווחו לאחר על אשר קורה אותם. לראיה, התנועה אל תוך המארב לא נפסקה. כאשר הגיע למקום גדוד נוסף של החטיבה, ניתן לפלוגה לחזור לחניון. המחיר ששילמה תמורת האבידות הרבות מאוד שהסבה לאויב היו ארבעה פצועים קל — ואלה מחבטות שנגרמו להם שעה שהטנק שלהם נחבט בשפת-תעלה; ושר-יונאי אחד שקליע פילח את קסדתו וננעץ שטחית בבשר הקדקוד.

בעוד הפלוגה מתדלקת ומתחברת עם הכוח העיקרי, קיבל המג"ד הוראה מהמח"ט לעבור במיצר ג'ידי ולנוע בכיוון לתעלת-סואץ. אותה שעה כבר נמצא הגדוד האחר של החטיבה במשימת חסימה במיצר המיתלה*. אבל בטרם הספיק פדליה להרחיק נסוע, בוטלה ההוראה הקודמת והגדוד נשלח לחלץ פלוגת-סיור, אשר כוחות-האויב אסרו עליה קרב באיזור שדה-התעופה של ביר-תמדה.

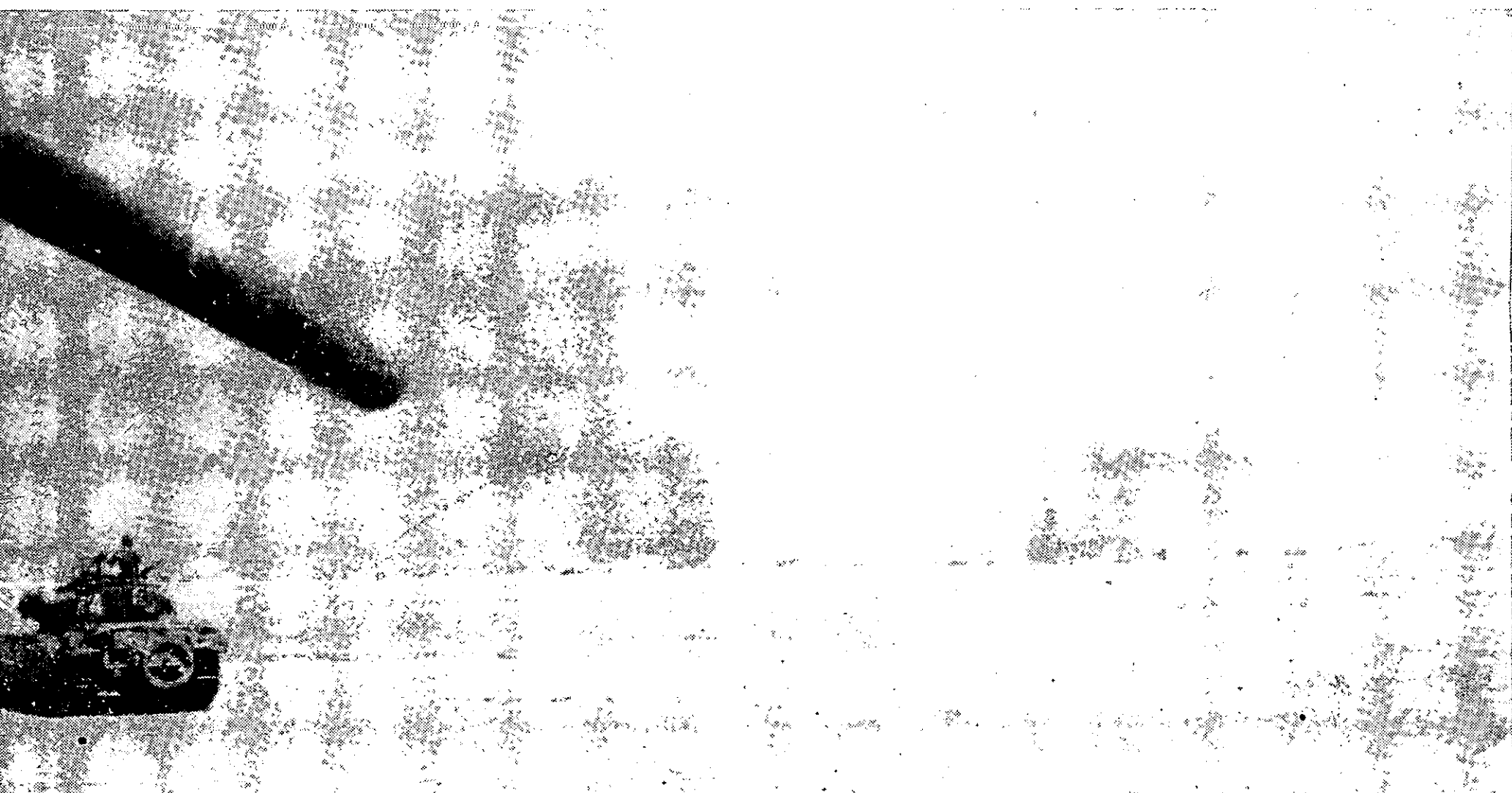
פלוגה בפיקודו של טוביה נעה בראש, אל תוך הלילה היורד. פלוגה זו השמידה את המצרים שהציקו לפלוגת-הסיור.

"ליל השיירות"

עתה קיבל פדליה הוראה להציב חסימה בצומת בית-תמדה — מיתלה—ביר-חסנה, ולהשמיד שיירות-אויב שנעו מכיוון תמד—נח'ל.

החסימה אורגנה במבנה של חניון-לילה, כשהטנקים החיצוניים

* על מסע הגדוד שחסם את מיצר המיתלה, עיין ב"מערכות" קפ"ה—קפ"ו, עמ' 56 — המער.



מן התנומה שאיימה להכריעו, חרף ההפגזה שנחתה עליהם שם — לא חש כל עייפות בשעות החסימה הללו.

הגדוד המדולדל

לעת בוקר נצטוה גדודו של פדליה לנוע דרך מיצר הג'ידי בכיוון לתעלת סואץ. אליבא דאמת לעת הזאת לא הלם עוד התואר "גדוד" את הכוח הזה: אחת מפלוגותיו נשלחה כתגבורת לגדוד האחר של החטיבה, שהיה בחסימה במיתלה; פלוגה שניה הוצבה לשמירה על מסלול הנחיתה בבירת תמדה, ומחלקת טנקים ומחלקת מרגמות נשלחו לאבטח את צומת בירת תמדה מפני אפשרות של פריצת אויב בכיוון לג'ידי. כאשר יצא פדליה אל מיצר הג'ידי, היו לרשותו שישה עשר טנקים בלבד, ששניים מהם צריחיהם פגועים ואין הם יכולים לירות אלא על-ידי צידוד הטנק עצמו.

מצב האנשים לא היה טוב ממצב הכלים. כולם היו עייפים ביותר ונוטים להירדם בכל רגע של היעדר פעילות. בתנועה אל מיצר הג'ידי הובילה שוב פלוגתו של טוביה. בפתח המיצר נתקל הכוח בתותחים נ"ט ונ"מ, מספר נגמ"שים והרבה חי"ר. טוביה, המ"פ המוביל, פרס מייד את פלוגתו ופתח באש. הפלוגה פתחה במרדף. המג"ד עצמו הצטרף להסתערות זו, ועד שנסתיימה נמצא סמוך לראש השדרה. שריונאים אינם אוהבים מיצרים, שכן אין בהם מרחב תמרון או אפשרויות פריסה ותנועה מהירה, ומיצר הג'ידי הוא מיצר אימתני במיוחד. קל-מהרה זכה לכינוי "המיתלה הקטן" בפי אנשי הגדוד. זהו קניון עמוק, שדפנותיו מתנשאות לגובה 50—60 מטרים ובהן בונקרים מבוטנים. הדרך מעפילה בתלילות אל ראש גבעה, ומשתפלת כלפי מוצא המיצר, בכיוון לתעלת סואץ. על-פני חלקי הארי של הדרך התלולה והעקלקלה, קילומטר אורכה, יכול לנוע רק כלי-רכב יחיד, ובמקרה

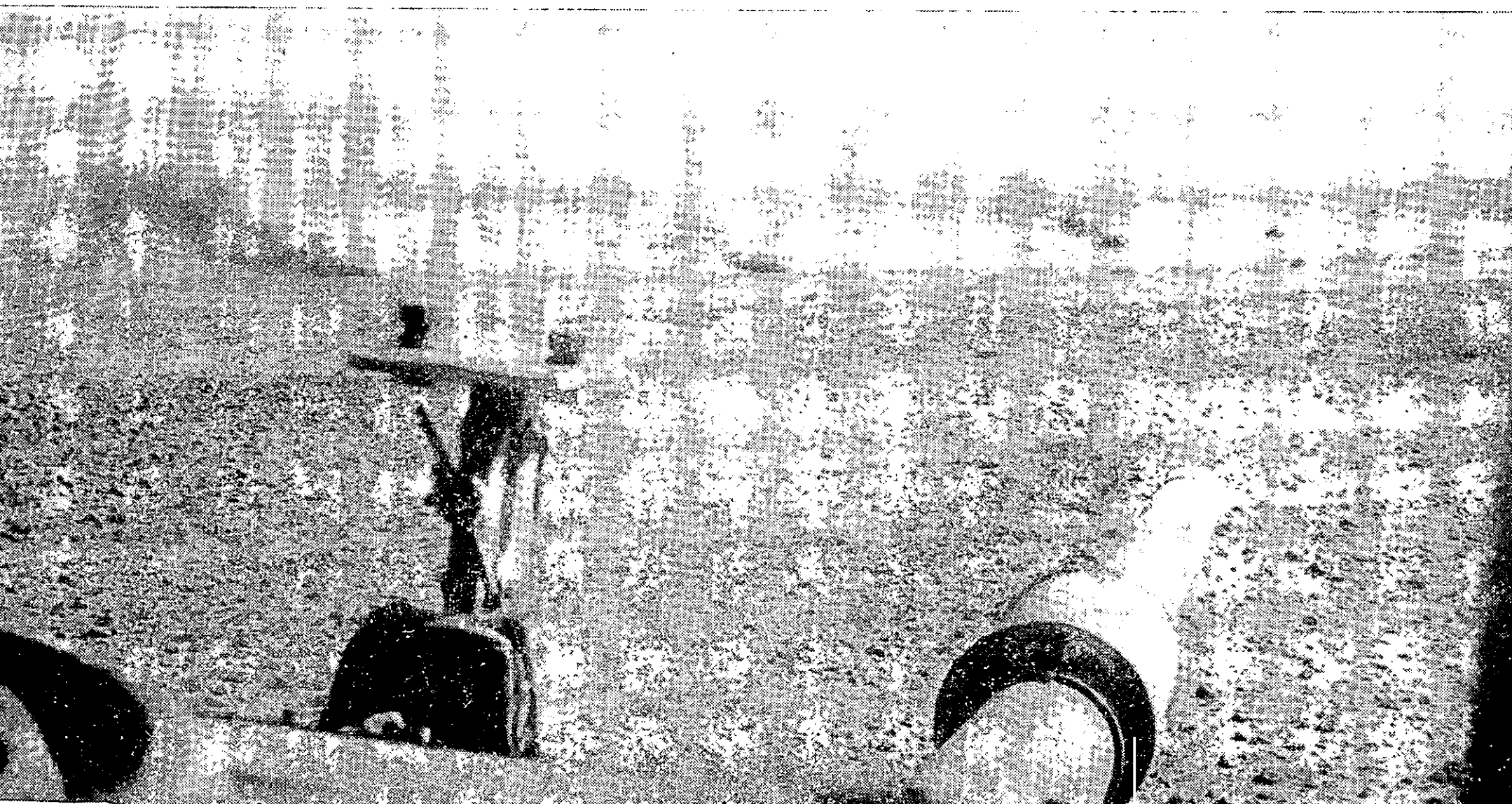
לשער את תדהמתו כאשר ראה, בבוקר המחרת, ארבעה מצרים משתופפים דוממים בארגזי-המשאית, ברוב פלצות. אילו היו אמיצים יותר — תמה השריונאי בלבו, מה עלולים היו לעולל לנו בלילה?

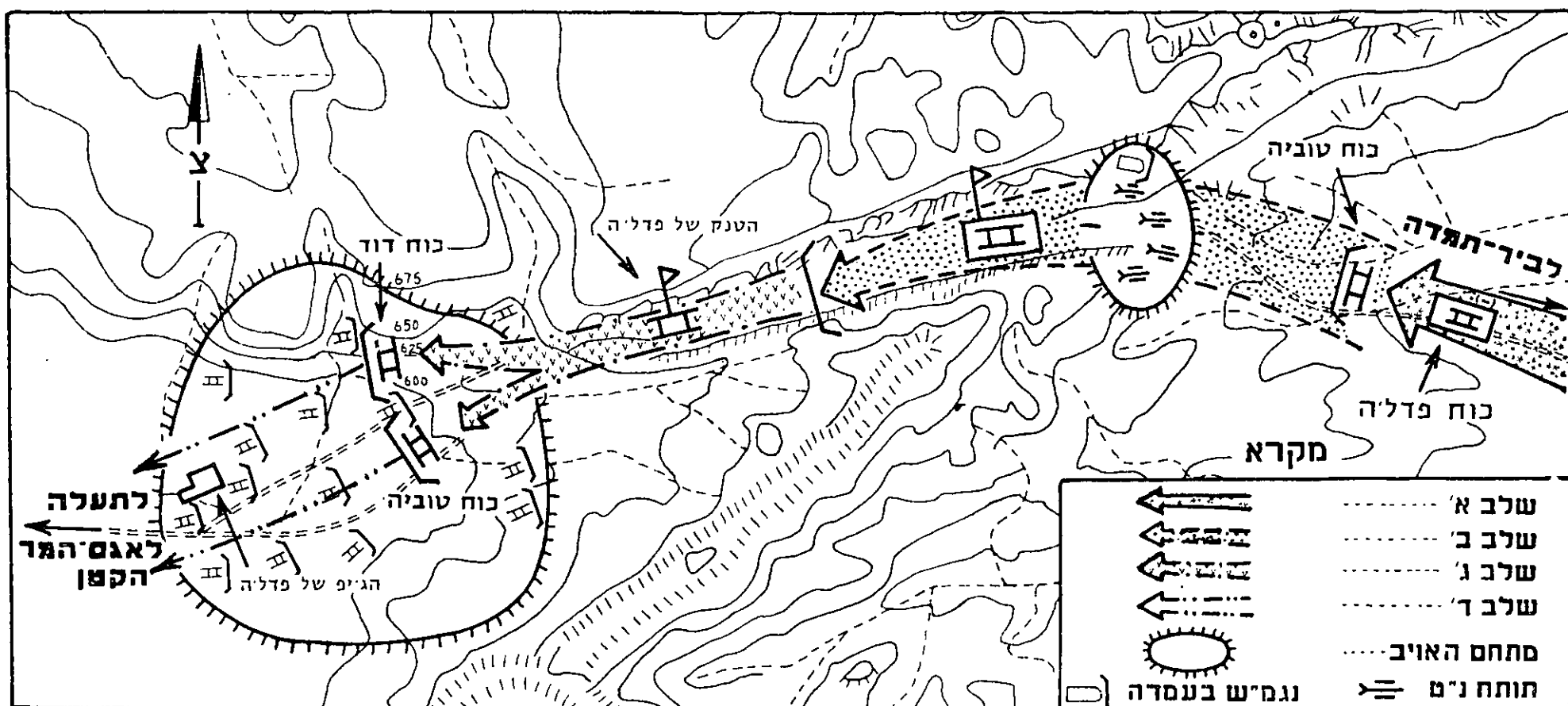
מאחר שמספר הכלים המצריים שנקלעו לתוך חניוני-החסימה גדל והלך בהתמדה, צצה בפני סא"ל פדליה הבעיה: כיצד להבדיל בין ידיד לבין אויב במהומה הגדולה? הפתרון נמצא בהצתת מספר כלי-רכב פגועים של האויב, בנקודות מרכזיות מסביב לחסימה, ואלו האירו את השטח.

בינתיים נתחוויר כי הרופא נשאר "תקוע" עם חלק מהדרגים בריחוק 2—3 קילומטרים מאחור, על הציר מבירת תמדה. מפקד הסיוור, שמואליק, נשלח להביא את הרופא. הסייר הוותיק אזור עוז בנפשו ונסע בג'יפ שלו על הדרך בכיוון הפוך לכיוון תנועתן של השיירות המצריות. כל נגמ"ש וכל משאית עלולים היו לחסלו בצורר אחד, אך הוא הגיע בשלום אל מקום הימצאו של הרופא. "סע בעקבותי, דוקטור", אמר שמואליק לרופא, ובנסיעה אטית וזהירה הוביל אותו על פני השיירות המצריות ובינותן אל החניון. הפעם "רעד הקורקבן" אצל מפקד הסיוור: בתנועתו זו עלול היה להיפגע על-ידי אנשי החסימה! ברם, התיאום פעל להפליא. מכיוון שכך, יצא שמואליק להביא גם את הדרגים אל החניון. היה זה מעשה-הרב, שעורר את התפעלותם של אנשי הגדוד. שמואליק זכה על מעשהו זה ועל עוד מעשי מופת בהמשך המסע לציון לשבח על-ידי הרמטכ"ל.

★

הפעילות הקדחתנית שנכפתה על גדודו של סא"ל פדליה במשך כל שעות הלילה, מחתה את העייפות הכבדה מעל השריונאים. המג"ד עצמו, שבחניון הקודם, זה של ג'בל-ליבני, מצא לנחוץ להתעמל ולבצע כפיפות-גו מהירות כדי להתנער





קרב במיצר הג'ידי

במיצור

מכיוון שהטנק של פדליה היה, כזכור, פגוע בצריחו ולא יכול לירות, נטל המג"ד מכשיר-קשר, העפיל לראש הגבעה והיה משמש קצין-תצפית ובקראש לשלושת הטנקים הקדמיים של טוביה. השריונאים של טוביה יכלו עתה לירות אך ורק אל טנקי האויב הרחוקים מהם, שכן כל התקדמות אל קצה הרכס, לשם ירי אל הטנקים הסמוכים יותר, היתה חושפת אותם לאש האויב.

הפעם ציפתה לפדליה ולאנשיו הפתעה בלתי-נעימה: גם לאחר שהחלו נפגעים טנקים מצריים, לא נטש איש מן המצרים את שריונו! לא קשה היה להסיק את המסקנה, שזהו כוח רענן, שטרם טעם את נחת זרועו של שריון צה"ל ואשר מן-הסתם בא זה עתה מעבר מצרים לתגבר את הכוחות המצריים בלב סיני — או שהוטל עליו לאבטח מעברים כמו הג'ידי, להיותם פתוחים בשביל הנסוגים מלב סיני.

המג"ד ביקש איפוא — סיוע אויר. הסיוע הובטח לו, אך כפעם בפעם קיבל הודעה על זחיה נוספת בשיגור המטוסים לשמי הג'ידי. לבסוף הודיעה מפקדת החטיבה כי לא יינתן סיוע אויר לפורצי מיצר הג'ידי. "יהיה עליכם להסתפק בסיוע ארטילרי", פסקה מפקדת החטיבה. "אנו שולחים לכם תותחים מתנייעים".

בעוד פדליה מכין את ההתקפה ומחכה לארטילריה שצריכה לסייע לו במקום חיל-האוויר, הודיעו המח"ט:

"אתם עומדים לקבל סיוע אויר. הכן רימוני-עשן כדי לסמן את מקומכם בבוא המטוסים". המג"ד הטיל כחצי תריסר רימוני-עשן, בהפסקות קצרות — אך סיוע האויר בושש לבוא. כאשר הגיעו המטוסים, לבסוף, כבר נעלם העשן ורימוני-עשן נוספים לא היו לו. מה עשה? שלף דגל כחול-לבן גדול מאחד הג'יפים, עלה על הגבעה והחל מנפנף בדגל

הטוב ביותר אפשר לנוע בצמדים. כזה הוא המצב בחמש-מאות המטרים האחרונים — הנמתחים בקו ישר — במורד אל המוצא מן המיצר.

אם כי מפקדת החטיבה הודיעה שאין ידיעות על כוחות אויב בשטח, ניהל פדליה את תנועת אנשיו במיצר הג'ידי במלוא הזהירות והאבטחה. ויפה עשה, שכן מתוך אחדות מן העמדות שבדפנות המיצר ניתכה אש על השדרה הקטנה. מייד נסכר פי האויב בפגזים. בהמשך הדרך לא ניכר עוד סימן-חיים מתוך הבונקרים, אך פדליה ואנשיו לא סמכו על נסים והיו "משחילים" פגז לכל פתח שנפער לעיניהם, שהרי אילו נמצא שם מצרי עונפש ובעל כלי-נשק נגד-טנקי, שהיה מבצבץ לפתע מאחד הכוכים ובולם את הטנק המוביל — היה חוסם את דרכה של השיירה כולה.

סא"ל פדליה הגיע לעמדת-תצפית בראש מיצר הג'ידי ולרגליו נפרסה בקעה ובה — בריחוק 1,800—2,500 מטר ממנו — כשלושים טנקים מצריים מדגם "טי-55", שנראו כנטושים.

ברגע זה פנה סגן שיש, אחד מפקודיו של סא"ל פדליה, וביקש רשות לירות מתותח הטנק שלו באחד הטנקים המצריים שבעמק. התשובה — "חבל על הטנק" — כבר היתה מונחת על לשונו של המג"ד, כאשר נזכר כי סגן שיש נמנה על קומץ השריונאים שטרם ניתן לו לנסות את כוחו בקליעה אל מטרת אויב ברורה, שכן בקרב על ג'בל-ליבני סימאה השמש את עיניו. הוא נענה לבקשתו.

סגן שיש שילח פגז מדויק אל אחד הטנקים המצריים שבעמק. כהרף-עין ניעור העמק לחיים, משל היה קן-צדעות שילד שובב ידה בו אבן. מסתבר שחלק מן הטנקים היה מאויש, ואותו חלק שלא היה מאויש באותו רגע — אויש במהירות רבה על-ידי צוותים שהגיתו מאחורי תלוליות, שם היו שקועים באכילה ובנפיש. הטנקים המצריים התניעו את מנועיהם, אך לא משו ממקומם.

לעיני הטייסים. הם הבחינו בו ופתחו בהתקפת-ריקוט על טנקי-האויב.

בעודו מנחה כך בדגל שבידו את המטוסים אל מטרותיהם שבעמק הצר והקשה לתמרון אוירי, הבחין מזוית עינו בקנה תותח הפונה אליו מריחוק חמישים מטרים בלבד! אינסטינקט טיבית הוריד את ראשו וצרור מן המקלע-המקביל ופגז שבא בעקבותיו חלפו מעליו. בדרך כלל, אין טנק נוטה „להתעסק” עם חייל בודד, שעה שיש טנקי אויב בקרבת-מקום; אך יתכן שהמצרים הבחינו בפעילותו האינטנסיבית של פדליה והסיקו שהוא מפקד הכוח שבמיצר והעומד בראשו. מיד לאחר הירי הגיחו שני אנשי-הצוות מתוך הטנק המצרי ויצאו בתנועת איגוף. אפשר רצו לוודא שהמפקד הישראלי נקטל. המג”ד הניח למצרי המוליך להגיע עד לריחוק חמישה מטרים ממנו, ואז התרומם וירה בו מאקדחו. המצרי נפצע בכתפו וכלי-נשקו נשמט מידו. פדליה קרא אליו בעברית: „קרב אלי ושב לידי!” מכיוון שידע כי המצרי אינו שומע עברית, הסמיך פנטומימה לאמירה.

ברגע זה הגיע הטנק של המ”מ שיש אל המקום. פדליה עלה עליו והצביע לשיש על טנקי-האויב. שיש ירה ופגע בטנק אחד. ברגע זה ראה פדליה כי המצרי הפצוע מזנק אל כלי-הנשק שנשמט לפני-כן מידו. נראה שרוח-הלחימה שפיעמה בכוח-השריון המצרי שבעמק, פיעמה גם בלבו של מצרי פצוע זה, ולא היתה ברירה אלא לחסלו.

הבלתי-אפשרי הוכח כממשי. כוח עייף מאוד, נחות במספרו ובעמדתו הטופוגרפית, פרץ מתוך מיצר-הרים שכמוהו כמלכודת-מוות, והשמיד כוח אויב בעל עדיפות גדולה. סיפוק מילא את לב השריונאים. הדרגים, שהמתינו בצדו האחורי של המיצר, הובאו עתה לפנים. שעה קלה הוקדשה לתדלוק ולתחמוש, והגדוד המשיך בתנועתו. מטוסי חיל-האוויר, שתח-מושם כלתה, מילאו עתה תפקיד של צופי אויר. הם הודיעו: „הטנקים שנמלטו מפניכם, נעצרו מא-חורי תולדות בהמשך הדרך. היזהרו מפני מארב.” הגדוד התקדם, איפוא, בזהירות ובדריכות. האנשים היו מוכנים מבחינה נפשית למטח-ההפתעה הראשון משריוני האויב המסתתרים, ומטח זה לא בושש לבוא. האש נורתה מן הטנקים שנסוגו מן העמק שבפתח הגידי; אתם נמצאו עתה עוד חמישה כלי-שריון אימתניים מדגם „א.ס.יו. 57”, ובהם צמד תותחים בני 57 מ”מ.

השטח כאן היה פתוח. אנשיו של פדליה פתחו בהת-

בינתיים נתרכזה כל השדרה הגדודית בצדו האחורי של מיצר הגידי. המג”ד החליט לנצל את ההלם של התקפת האויר על האויב, כדי להסתער במורד. אמנם, מחמת קשיי התמרון האוירי בשמי העמק הצר, לא עלה בידי חיל-האוויר הישראלי להשמיד אלא שלושה מתוך שלושים הטנקים המצריים. אבל המוראל בכוח-השריון המצרי נפגם כתוצאה מההתקפה האוירית, ואילו המוראל בין פקודיו של פדליה עלה מאוד.

הוראותיו של פדליה היו עתה פשוטות בתכלית הפשטות: ברגע בו תתאפשר פריסה בקצה המורד, פונה פלוגה אחת ימינה ופלוגה אחת שמאלה, ומסתערים.

הגדוד החל שועט במורד. המצרים הוסיפו לירות בשדרה הגולשת. כל הטנקים של פדליה, ללא יוצא מן הכלל, נפגעו בשעת ההסתערות, אבל אף אחד מהם לא הובקע, לא הוצת ולא יצא מכלל פעולה. ואילו הירי של תותחני הטנקים הישראליים היה קטלני: מייד לאחר שנראה טנק מצרי יורה ירה בו טנק ישראלי והעלהו באש. אפילו אחד הטנקים פגועי-הצריח הצליח להשמיד טנק-אויב. כיוון שלא ניתן לו לצוד את צריחו, כיוון התותחן את תותחו על-ידי צידוד הטנק כולו.

כאשר הגיעו הטנקים הישראליים אל העמק, ראו סביבם שבעה-עשר טנקים מצריים בוערים. מבט לאחר גילה להם, כי המורד משובץ כולו מכתשי-פגזים — עדות-חוחכת ללחי-מתו הרצופה והעיקשת של האויב.

קפה נמרצת על האויב. גיפ-סיור ובו מפקד-הסיור שמואליק התרוצץ בריחוק-מה לפני הטנקים הישראליים, מתעלם מאש האויב ומסייע באיכון מטרות: „טנק אחד, חמש-מאות לפנים... שלושה טנקים מימין, שמונה מאות מטר... וכו’.

כל שריוני האויב שהיו במקום זה, הושמדו. פרשת „המיתלה הקטן” נסתיימה. הדרך אל תעלת-סואץ היתה פתוחה לפני גדודו המצומצם של סא”ל פדליה.

